

3. Етап формування знань, умінь, навичок з визначення реалізації та параметрів складових елементів системи управління у першу чергу повинен бути пов'язаний із визначенням параметрів настроювання кожної функції захисту, які залежать від змісту закладеного алгоритму. Отже, формування знань на цьому етапі повинно здійснюватись на підставі наступного причинно-наслідкового зв'язка (рис. 7).

Визначення параметрів настроювання певної функції захисту повинно здійснюватись у контексті загальних параметрів пристрою.

4. На етапі перевірки спроектованої системи управління на відповідність вимогам у першу чергу треба сформулювати навички щодо перевірки отриманих параметрів складових елементів, частин та пристрою релейного захисту в цілому. Важливо контролювати, щоб отримані параметри окремих складових пристрою не суперечили загальним вимогам висунутим до пристрою. Виявлення невідповідності параметрів вимогам на більш нижніх рівнях - запорука успішного виконання проекту вчасно.

Запропонована методика навчання для формування проектної компетентності є

універсальною з точки зору особливостей проектувальної діяльності майбутніх інженерів з автоматизації енергосистем. Справа в тому, що майбутній інженер може бути проектувальником релейного терміналу з жорсткою логікою та вільно програмованого терміналу. До терміналів з жорсткою логікою належить пристрої, логіка яких заздалегідь розроблена під конкретний об'єкт управління і споживач може змінювати лише уставки. Багато фірм останнім часом почали виготовляти пристрої з вільно програмованою логікою, в яких передбачена можливість змінення логіки роботи терміналу споживачами (проектними інститутами та організаціями). Програмування цих терміналів формалізовано та полягає у роботі з таблицями, матрицями, звичайними логічними елементами, логічними рівняннями, укрупненими блоками логіки.

Висновки. Використання запропонованої методики навчання при підготовці майбутніх інженерів з автоматизації енергосистем дозволить сформувати у студентів базові знання, уміння, навички з проектування цифрових терміналів релейного захисту з жорсткою або вільно програмованою логікою.

Література:

1. Шнеерсон Э.М. Цифровая релейная защита / Э.М. Шнеерсон. – М. : Энергоатомиздат, 2007. – 549с.
2. Дьяченко М.Д. Цифровая защита (аппаратное и алгоритмическое обеспечение) : Учебное пособие / М.Д. Дьяченко, С.К. Поднебенная. – Мариуполь: ГВУЗ «ПГУ», 2014. – 204с.
3. Дьяков А.Ф. Микропроцессорная автоматика и релейная защита электроэнергетических систем: учеб. пособие для вузов / А.Ф. Дьяков, Н.И. Овчаренко. – М.: Издательский дом МЭИ, 2008. – 336с.
4. Рудевич Н.В. Визначення методології навчання майбутніх інженерів з автоматизації енергосистем / Н.В. Рудевич // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2015. – №2. – С.96-105.
5. Беркович М.А. Основы техники релейной защиты / М.А. Беркович, В.В. Молчанов, В.А. Семенов. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Энергоатомиздат, 1984. – 376с.
6. Правила улаштування електроустановок. - 5-те вид., переробл. й доповн. - X., 2014 – 793с.

УДК 378.4.016:341]-044.247

I.B. Savka, Львів, Україна / I. Savka, Lviv, Ukraine
e-mail: savka68@meta.ua

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність професійної спрямованості підготовки майбутніх фахівців міжнародного права. Проаналізовано визначення професійної спрямованості навчання як такої, що приводить до формування в особистості здатності, яка характеризується наявністю інформації про професію. Встановлено два підходи до тлумачення поняття «професійна спрямованість»: орієнтація на формування соціальної і психологічної спрямованості на професійну діяльність. Зазначено основні передумови розвитку ідеї професійної спрямованості навчання. Продемонстровано чітке розмежування термінів «прикладна» та «професійна» спрямованість.

Визначено функціонально-змістову сутність принципів навчання. Окреслено проблему дослідження розвитку принципу професійної спрямованості у теорії і практиці вищої професійної освіти.

Проаналізовано можливості використання принципу професійної спрямованості у підготовці майбутніх фахівців міжнародного права. Узагальнено різні підходи щодо визначення понять «професійна спрямованість підготовки», «інтегративний підхід», «готовність майбутніх фахівців міжнародного права до професійної діяльності». Визначено сутність професійної спрямованості у навчанні як форму специфічних міждисциплінарних зв'язків та професійну

спрямованість навчання конкретної дисципліни, що характеризується як спеціалізований взаємозв'язок загальноосвітніх знань з професійними.

Ключові слова: фахівці міжнародного права, професійна спрямованість, професійна підготовка, принципи навчання.

Professionally Oriented Training of Future Specialists in International Law as a Pedagogical Problem

Annotation. The article substantiates the need for professionally oriented training of future specialists in international law. It is analyzed the definition of professionally oriented training as a way of formation the individual ability, which is characterized by the awareness of the profession. There are shown two approaches to the interpretation of the term «professional orientation»: the focus on the formation of social and psychological orientation for professional activity. The main grounds for development of the idea of professionally oriented training are outlined. It is demonstrated a clear distinction between the terms an «applied orientation» and a «professional orientation». The functional-semantic nature of the principles of learning is stated. The research problem of the development of the professionally oriented principle in the theory and practice of higher education is outlined. The possibilities of using the teaching principles of professional orientation in training of international law future experts are analyzed. There are overviewed different approaches to the definition of «professionally oriented training», «integrative approach», «readiness of the future experts in international law for the profession.» The essence of professional orientation in education as a specific form of interdisciplinary connections and professional orientation of specific subjects teaching is stated which is characterized as specialized connection between the general knowledge and the professional one.

Key words: international law experts, professional orientation, professional training, teaching principles.

Постановка проблеми. Вимоги до фахівців передбачають їх високу продуктивність, гнучкість, здатність адаптуватися до швидких змін умов функціонування галузі, формування інноваційного змісту освіти тощо.

Сучасні глобальні інтегративні тенденції суттєво впливають на формування змісту професійної освіти: «це передбачає не предметний, а галузевий принцип побудови навчального плану. Гуманітаризація загальної освіти передбачає інтеграцію різноманітних знань про людину, її мислення, про природу й суспільство, одержаних при вивченні різних навчальних предметів, у єдину наукову картину світу»

Становлення майбутніх фахівців, які «будуть визначати його рівень у дотриманні прав і свобод особистості, у вирішенні соціальних проблем, є завданням надзвичайної ваги. Беззаперечним є те, що цей процес потребує системного, комплексного підходу до виховання та навчання професіонала»

Сьогодні педагогічна наука і практика вищої школи прагнуть знайти оптимальні шляхи реалізації творчої самодіяльності особистості, демократизації, гуманізації навчального процесу, перебудови стилю взаємовідносин між викладачем і студентом, що поглибить особливий інтерес до вітчизняної освіти, зокрема правової, а також до викладання фахових дисциплін.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз науково-педагогічних джерел засвідчує, що останнім часом у педагогічній науці професійній спрямованості навчання приділяється значна увага. Дослідження сутності та реалізації принципу професійної спрямованості проводилися низкою дослідників (С. Батишев, А. Беляєва, С. Гончаренко, Р. Гуревич, О. Дубинчук, Є. Ільїн, І. Козловська, М. Махмутов, В. Попков, Н. Самарук, О. Столяренко, Ю. Тюнников та ін.). Водночас, незважаючи на досить значну кількість досліджень, питання застосування принципу професійної спрямованості у професійній підготовці

майбутніх фахівців міжнародного права не було предметом спеціального дослідження.

Мета даної статті: проаналізувати можливості використання принципу професійної спрямованості у підготовці майбутніх фахівців міжнародного права.

Виклад основного матеріалу. Правова освіта є складовою частиною системи освіти і полягає у здійсненні комплексу навчальних заходів, спрямованих на створення належних умов для набуття громадянами обсягу правових знань та навичок, необхідних для реалізації ними своїх прав і свобод, а також виконання покладених на них обов'язків. Крім того, вона сприяє формуванню у громадян поваги до законів, гуманістичних правових ідей, загальнолюдських, національних, правових цінностей, а також подоланню правового нігілізму [6, с. 106].

У 90-ті роки минулого століття намітилася загальносвітова тенденція в зміні структури попиту на фахівців міжнародників. Новий етап у розвитку міжнародних відносин, нові пріоритети в зовнішній політиці держав, наростання процесів глобалізації і регіоналізації, нові глобальні виклики і загрози безпеки на усіх рівнях: світовому, регіональному, державному – висунули нові вимоги до кадрів. Змінилися пріоритети у вивченні окремих регіонів і країн; на перше місце серед навчальних дисциплін вийшла економіка, витіснивши політичну і військову історію; за нею йдуть предмети, що відображають цивілізаційні, демографічні, етнічні, релігійні і соціальні процеси [3, с. 70].

Спостерігається деяке зниження престижності праці міжнародних дипломатів у неприбуткових організаціях. Основним працедавцем для фахівців міжнародного права стає бізнес, головним чином приватний. Що стосується фахівців з міжкультурної комунікації, потреба в таких фахівцях у великих міжнародних компаніях продовжує зростати, відкриваються вакансії для фахівців з внутрішньої і зовнішньої комунікації

Фахівці з міжнародного права можуть: займатися аналітичною, прогностичною,

консультативною роботою у сфері міжнародних відносин; брати участь у дипломатичних переговорах і зустрічах; аналізувати міжнародну інформацію; проводити наукові дослідження у галузі гуманітарних та суспільних наук; досліджувати світовий ринок та тенденції його розвитку; здійснювати консультативну, експертну діяльність у міністерствах та відомствах. На ринку праці фахівці, які готувалися за напрямом підготовки «Право» із галузі знань «Міжнародне право» мають можливість працювати в: органах державної влади, правоохоронних та правозахисних органах; дипломатичних та консульських установах; податковій адміністрації; підрозділах митної служби; наукових, науково-виробничих, виробничих об'єднаннях і підприємствах; банківських та небанківських фінансових установах; організаціях та підприємствах недержавних форм власності. Отже, необхідне навчання студентів іноземними мовами, без чого неможлива якісна підготовка юриста-міжнародника.

Підготовка фахівців з вищою освітою передбачає поєднання професійної мобільності і вузькоспеціальної підготовки в конкретній галузі знання або практичної діяльності. Це окреслює проблему дослідження розвитку принципу професійної спрямованості у теорії і практиці вищої професійної освіти. Професійна спрямованість зумовлена необхідністю використання майбутніми фахівцями здобутих під час навчання наукових знань у професійній діяльності.

Виникнення питань професійної спрямованості навчання пов'язане з ідеями, які розроблялися в працях давньогрецьких філософів, педагогів-гуманістів епохи Відродження та обґрунтовувалися вітчизняними та зарубіжними педагогами протягом XVII – XIX ст. Подальший розвиток ідея професійної спрямованості навчання отримала на межі XIX – XX ст. завдяки визнанню професійної підготовки на державному рівні. У психолого-педагогічній літературі 50-80-х рр. XX століття професійна спрямованість визначалась як якість особистості, яку характеризують інтереси, наміри, ідеали та мотиви при виборі майбутньої професії учнями старших класів [7, с. 182].

На підставі аналізу історико-педагогічної літератури О. Олеярник виводить визначення професійної спрямованості навчання як такої, що приводить до формування в особистості здатності, яка характеризується наявністю інформації про професію; виявленням інтересу до професійної діяльності; узгодженням особливостей професії з власними мотивами, прагненнями, переконаннями; позитивним ставленням до майбутнього вибору фаху; сформованістю мотивів вибору професії, та визначається впевненістю учня здійснити остаточний вибір професії та готовністю до постійного професійного самовдосконалення. Основними передумовами розвитку ідеї професійної спрямованості навчання є:

– політичні – загострення цієї проблеми відбувалося в 70-ті рр., коли демократичні процеси у суспільстві проголошувались тільки на словах, а на практиці були волонтаризм та суб'єктивізм, однак 80-ті рр., ознаменовані проникненням демократизації в усі сфери життя та появою гласності, створили сприятливі умови для професійної підготовки;

– економічні – прискорений розвиток усіх галузей господарства в 50-х – першій половині 60-х рр. XX ст., потреба у висококваліфікованих фахівцях, створили сприятливі умови для формування такої здатності, як професійна спрямованість;

– соціальні – у 80-ті роки відбулася переоцінка системи цінностей, людина стала господарем країни, мала право на винагороду, доступ до досягнень духовної культури, розширювалась участь трудящих в управлінні, значно покращився процес професійної підготовки;

– історичні – початок науково-технічної революції на початку 60-х рр. потребував великої кількості висококваліфікованих фахівців.

У логічному сенсі принцип – центральне поняття, підстава системи, що припускає узагальнення і розповсюдження цього положення всі явища у галузі, з якої цей принцип абстрагований.

Професійну спрямованість можна віднести до сучасних принципів, які проходять процес розвитку та становлення.

Функціонально-змістова сутність принципів навчання полягає в тому, що вони «містять в собі теоретичне і практичне начала, зв'язок закону і мети. Інваріантним тут є поняття зв'язку, що надзвичайно важливе для характеристики системотвірного начала в принципах навчання. Принцип здатний бути передавачем ознак одного компоненту системи іншому, механізмом взаємодії їх у процесі навчання. При цьому принцип в його конкретному змісті визначає рамки їх взаємодії» [5, с. 32].

Кожен принцип виконує по відношенню до іншого певні функції, які є одночасно і його функціями в процесі навчання. Тому висунуті принципи навчання є системно-цілісні в сумарному значенні.

Одне з трактувань принципу професійної спрямованості навчання – це «орієнтація на формування соціальної і психологічної спрямованості на професійну діяльність» [2, с. 41].

З іншого боку професійна спрямованість виступає як «основа зв'язку загального знання та способів його застосування з певними конкретними знаннями та прийомами його використання на рівні однієї професії (групи професій)» [4, с. 42].

Недостатня професійна спрямованість, дублювання навчального матеріалу, неузгодженість вивчення споріднених тем у часі породили ідею профілювання знань, формування інваріантної та варіативної частини освіти.

Під професійною спрямованістю навчання конкретної дисципліни розуміють орієнтацію змісту,

форм, методів та засобів навчання на формування професійних знань, умінь та якостей особистості [9, с. 89].

У новому тлумачному словнику української мови наведено таке визначення: «спрямованість – це наставляння, учіння, надання потрібного напрямку діяльності, вчинку чи розмови; орієнтування та зосередження на будь-чому (енергія, зусилля, здібність тощо); виділення будь-чого для чогось тощо»

У педагогіці існує два підходи до тлумачення поняття «професійна спрямованість». Так, професійну спрямованість розглядають як якість особистості. У широкому розумінні, професійна спрямованість в освіті – це орієнтація на формування соціальної і психологічної спрямованості на професійну діяльність. Тобто, професійна спрямованість є однією з якостей особистості – орієнтація особистості на професію [8, с. 198].

Професійну спрямованість особистості розуміють, як інтерес до професії і схильність займатися нею, це система усталено домінуючих мотивів особистості, визначальна характеристика спеціаліста, яка дозволяє йому максимально виявити свої здібності. Як мотиви виступають потреби, інтереси, установки, утвердження, ідеали.

На думку С. Батишева, формуванню професійної спрямованості особистості сприяє професійно спрямоване навчання, характерною рисою якого є вплив на мотивацію навчання, розвиток інтересу до майбутньої професії [1, с. 106].

Недостатнє знання фундаментальних дисциплін перешкоджає процесу професійної освіти, що підкреслює необхідність гармонії між професійним та спеціальним навчанням студентів. Водночас не

завжди існує чітке розмежування термінів «прикладна» та «професійна» спрямованість, вони практично ототожнюються, проте, є певна відмінність у характеристиці понять «практична» та «професійна» спрямованість.

Сутність професійної спрямованості у навчанні полягає у використанні елементів конкретної професії як компонентів змісту, форм і методів загальної освіти. Тому професійна спрямованість навчання розглядається як форма специфічних міждисциплінарних зв'язків, що характеризується як спеціалізований взаємозв'язок загальноосвітніх знань з професійними.

Як зазначає М. Махмутов: «Професійна спрямованість викладання – це таке використання педагогічних засобів (змісту, форм, методів навчання), яке забезпечує засвоєння мінімуму знань, умінь та навичок, що передбачений програмами, і у той же час, який сприяє розвитку ціннісного за характером ставлення до професії, формуванню професійних якостей особистості» [5, с. 45].

Висновки. Таким чином, сутність професійної спрямованості підготовки має суб'єктне та об'єктне трактування: з одного боку – це формування певних якостей особистості, з іншого боку – профілювання змісту навчальних дисциплін.

Отже, професійна спрямованість гуманітарного навчання є необхідною передумовою якісної майбутньої професійної підготовки. Професійна спрямованість вивчення дисциплін сприяє оволодінню системними, інтегрованими знаннями, формуванню умінь, які студенти застосовують при розв'язанні фахових завдань.

Література:

1. Батышев С. Я. Подготовка рабочих в средних профессионально-технических училищах [Текст] / Сергей Яковлевич Батышев. – М. : Педагогика, 1988. – 176 с.
2. Гузев В. В. Образовательная технология: от приема до философии [Текст] / Вячеслав Валерианович Гузев. – М. : Сентябрь, 1996. – 112 с. – (Библиотека журнала «Директор школы» ; Спецвып. 4).
3. Дегтярьова Г. С. Змістові аспекти професійно спрямованого викладання правознавчих предметів [Текст] / Г. С. Дегтярьова // Вісник Львівської державної фінансової академії : гуманітарні науки. – Львів : ЛДФА. – 2008. – № 8. – С. 65-74.
4. Дубинчук О. С. Дидактичні основи профілювання природничо-наукової підготовки учнів в професійно-технічних училищах [Текст] / О. С. Дубинчук // Педагогіка : наук.-метод. збірник. – К. : Освіта, 1993. – С. 39-46.
5. Махмутов М. И. Принцип профессиональной направленности в среднем ПТУ [Текст] / М. И. Махмутов, А. И. Власенков // Принципы обучения в среднем ПТУ : сб. науч. трудов / [под ред. А. А. Кирсанова]. – М. : АПН СССР, 1986. – С. 41-55.
6. Микитюк С. О. Викладання правових дисциплін у вищих навчальних закладах України (історико-педагогічний аспект) [Текст] : [монографія] / Світлана Олегівна Микитюк. – Харків : Майдан, 2006. – 156 с.
7. Олєярник О. В. Розвиток ідеї професійної спрямованості навчання старшокласників у вітчизняній педагогічній думці (50–80 рр. ХХ ст.) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» [Текст] / Олександр Вікторович Олєярник – Слов'янськ, 2008. – 253 с.
8. Салтыкова Т. М. Профессионально направленное обучение иностранному языку студентов экономических специальностей колледжа [Текст] : дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / Салтыкова Татьяна Михайловна. – Тольятти, 1998. – 229 с.
9. Самарук Н. М. Професійна спрямованість навчання математики як умова вдосконалення економічної підготовки в рамках багаступеневої освіти [Текст] / Н. М. Самарук // Вісник Черкаського університету: зб. наук. статей / [редкол. : В. В. Масненко (голов. ред.) та ін.]. – Черкаси : Черкас. нац. ун-ту, 2006. – Вип. 89. – С. 87-91. – Серія : Педагогічні науки.